

The Project Gutenberg eBook of Casaysayan ng Catotohanang Buhay ng Haring Clodeveo at Reyna Clotilde sa Reyno nang Francia, by Cleto R. Ignacio

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Casaysayan ng Catotohanang Buhay ng Haring Clodeveo at Reyna Clotilde sa Reyno nang Francia

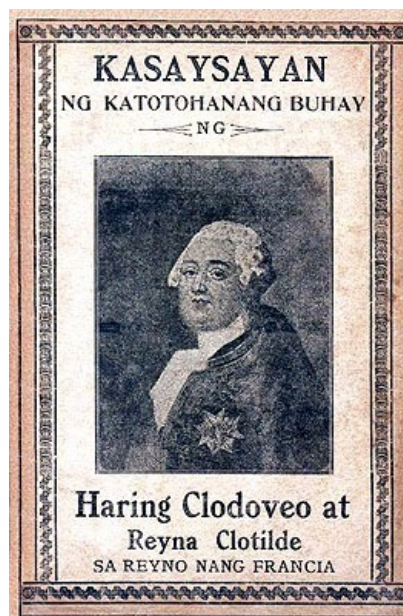
Author: Cleto R. Ignacio

Release date: January 1, 2006 [EBook #17441]

Language: Tagalog

Credits: Produced by Tamiko I. Camacho, Jerome Espinosa Baladad, Pilar Somoza and the Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net>

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CASAYSAYAN NG CATOTOHANANG BUHAY NG HARING CLODEVEO AT REYNA CLOTILDE SA REYNO NANG FRANCIA ***

CASAYSAYAN

NG

CATOTOHANANG BUHAY

NG

Haring Clodeveo

AT

Reyna Clotilde

***SA REYNO NANG FRANCIA NA TINULA
SA LUBOS NA CATIAGAAN NI***

CLETO R. IGNACIO

Concepcion, Malabon, Rizal.

SIPI SA TUNAY NA HISTORIA

1917

IMPRENTA, LIBRERIA Y PAPELERIA

DE

P. SAYO Vde. DE SORIANO

Rosario 225. Plaza del Conde 1003 y Azcarraga 552, Tondo

MANILA, I.F.

PAUNAU

Páhiná 2

*Manga maguiliuing puso sa pagbasa
nang catotohanang hanay nang historia,
dito'y lubos ninyong mapag-kikilala
ang cay Clodoveong buhay na talaga.*

*Niyong unang siya ay di pa cristiano
ay Clovis ang tauag sa pangalang moro,
nang binyagan siya'y naguing Clodoveo
at Reyna Clotilde ang asaua nito.*

*Siya'y isang tangi cung sa cabaitan
at ulíran naman cung sa cahinhinan,
nang tanang babae, nang casalucuyang
siya ay dalaga't nang mag-asaua man.*

*Caya cailangang pacatatastasin
yaong buhay niya't nang iyong malining,
mulang puno't dulo'y iyong pasayurin
at nang upang iyong matantong magaling.*

*Hangang dito aco't ang bahala'y icaw
sa tula cong hamac na pinag-inutan,
sa dahop cong cayang hinimalay lamang
na butil, nang manga nalagas sa uhay.*

Simula nang buhay

Páhiná 3

Taong isang daan ualungpu at apat
mula nang manaog ang Poong Mesias,
sa Reyno nang Francia ay noon tumangap
si Clovis nang pagca Haring napatanyag.

Nang panahong yao'y ang Reyno nã Francia
ay hindi cristiano at manãa gentil pa,
si Clovis ang siyang nagbinyagang una't
sa Dios ay siyang unang cumilala.

Sa panahong yao'y ang Borgoña nama'y
manãa cristianong tumangap nang aral,
nang manãa Apostol ni Cristong hinirang
na nagsilaganap sa sangsinucuban.

Noon ay ang Hari namang sinusunod
na namamahala ay si Agabundos,
at ang bunso niyang capatid na irog
ay yaong Infante na si Hispericos.

Ang bunying Infante ay nagca-asaua
nang isang Duquesa na si Aprodicia,

dalauang babayeng naguing Anác nila
na ang bunso'y ualang cauanġis nang ganda.

Mabunying Infante Estatira bilang
nġalan nang canilang Anác na panġanay,
ang bunso'y Infanta Clotildeng timtaman
sa Reynong Borgoña'y tanġing cagandahan.

Bucod sa caniyang cagandahang angkin
ay nahiyasan pa nang bait at hinhin,
at nang cabanalang pagca-masintahin
sa Dios na Poon at sa Ináng Virgen.

Sa araw at gabi ay di sumasala
nang pananalanġin sa Dios na Amá,
at sa Ináng Virge't sa touing umaga'y
pilit guinaganap yaong pagsisimba.

Páhiná 4

Madalas ding siya ay nag-cocompisa
at tuloy ring siya ay nakikinabang,
lubos na caniyang pinag-iinġatan
ang pagca-babaeng loob nang maycapal.

At bagamang cahit magcapatid sila
ang caugalia'y di nag-cacaisa,
ang sa cay Clotildeng guinagaua toui na
ay ang cagalinġan niyong caluloua.

Siya'y di gumamit magpacaylan man
niyong pananamit na lubhang marinġal.
tunay na caniyang kinasusuclaman
yaong masasaguang manġa cagayacan.

Caya nġa at naguing casabihan siya
sa ugali't kilos tanġi pa sa ganda,
anopa't marami ang naliligaya
bakit nġa sa duc-ha ay malimusin pa.

Doon na Borgoña'y isang araw naman
nag-fiestang ang tauag ay sa calahatan.
caya nġa ang Hari at caguinoohan
ay dumalo't sampong taong caramihan.

Para-para silang nakinig nang Misa
sampon nang Infanteng Hispericos bagá
doon sa Simbaha'y napipisan sila
at nananalanġin sa Dios na Amá.

Ginagamit nila ang boong pag-galang
at lubhang malabis na pagpipitagan,
at sila ay doon nakikipanayam
sa Dios na Haring macapangyarihan.

Isa ang Infante na si Hispericos
na capatid niyong Haring Agabundos,
sa tanang guino siya ay calahoc
nang pananalanġin sa may lic-hang Dios.

Nagcataon namang sa loob nġ Templo'y
si Hispericos at isang concejero,
sila'y nag-uusap na nakita dito
nang Hari, ay tantong galit ay sumubó.

Caya't nang matapos ang mahal na Misa
sa palaciong lahat nanġagtuloy sila,
tinanong nang Hari noon din pagdaca
dalauang nag-usap niyong nagsisimba.

Páhiná 5

Saad sa canila nang Haring maranġal
na sikip sa pusò yaong cagalitan,
bakit at di bagá ninyo nalalaman
na yaong Simbaha'y laang dalanġinan.

Tayo'y nanġaglabay doon at ang dahil
sa Dios na Poon ay mananalanġin,
batid ninyong Dios ang caharap natin
bakit pag-uusap ang inyong gagauin.

Ipinalalagay ninyong ang caharap
doo'y isang taong gaya nating hamac,
at di pa hinintay na Misa'y nautas
at cayo'y doon na sa labas nag-usap.

Inaari ninyong ualang cabuluhan
ang Dios na dapat sambahi't igalang,
sa guinaua ninyong manġa catacsilan
marapat sa inyo'y alisan nġ búhay.

Mabilis na hatol pagdaca'y guinanap
doon sa dalauang sa Templo'y nag-usap
nang di pamarisan yaong gauang linsad
at ipinatapon ang bangcay sa dagat.

Saca namang yaong hirang na asawa
at ang isa niyang Anác na Infanta
na bilang panġanay na si Estatira
pinaalis silang dalauang mag Iná.

Ayon sa canilang manġa caasalan
na hilig ang puso sa toua at layaw
kung caya nġa sila'y pinagtabuya'y
di ayos cristiano ang canilang asal.

Nġuni't si Clotindeng bunsong iniirog
na hipag nang Hari na si Agabundos,
doon sa palacio'y nanatiling lubos
sapagca't may bait at galang sa Dios.

Bakit sa pagsinta'y lubhang mahiliguin
sa, Dios, at uili sa pananalanġin,
caya nġa namahal sa Haring amain
yaong si Clotindeng may bait na angkin.

Sa panahong yao'y ang Inperiong Francia
ay hindi cristiano at manġa gentil pa,
at ang Hari doon na kinikilala
na namamahala ay si Clovis bagá.

Ualang ano ano'y pasoc sa panimdim
na yaong Reyno nang Borgoña'y bacahin,
caya nġa't caniyang inutusang tambing
tanang embajador nang ganitong bilin.

Cayo ay maglacobay sa Borgoñang Reyno
at ipatalastas ang cahilingang co,
sa Haring lisanin ang pagca-cristiano
at sila'y sumamba sa manġa Idolo.

O, cung dili caya siya'y magbibigay
nġ buis sa bauh't isang taóng araw,
na ayon sa aking maguing cahinġian
at siya'y sacop co ang catotohanan.

Sa cahilingan co'y cung susuay siya
babahá nang dugò ang Reynong Borgoña,
at manġa pupucsa silang para-para
sa aking dadalhing malaking armada.

Matapos ang bilin ay agad nag-lacobay
sa Borgoña yaong manġa inutusan,
nang dumating doo'y sinabi ang pacay
sa mahal na Haring macapangyarihan.

Ang cay Agabundos na uica'y ang lahat
na bilin sa inyo nang Haring nag-atas,
ay sabihin ninyong di co matutupad
ang ualang halagang manġa panġunġusap.

Diyata't Dios cong tunay ang lisanin
at yaong Idolo ang aking sambahin,
sa cahilingan niya'y ang aking patalim
siyang mananagot sa balang ibiguin.

Sa sinabing yao'y hindi nagsiimic
yaong embajador nang Haring si Clovis,

ala-ála nila ay baca magalit
Haring Agabundos cung muling magsulit.

Ay hindi mangyaring panoorin nila
yaong cagandahan nang bunying Infanta,
pagca't sila'y hindi nacakikita pa
gayong cagandahang naca-liligaya.

Na di iba't yaong Infanta Clotilde
na ang ganda't hinhin ay cauili-uili,
ualang capintasang sucat pang masabi
ang hirang na dilag sa pagca-babae.

Caya n̄ga't sa pagcatahang tatlong araw
sa palacio niyong embajadang tanan,
ay hindi mangyari nilang pagsuaan
ang sa cay Clotildeng tanġing carikitan.

Yaong tatlong araw ay nang maganap na
sa Hari ay nanġag-paalam na sila,
at nanġagsibalic sa Reyno nang Francia
at sa Haring Clovis humarap pagdaca.

At ipinagsabi yaong casagutan
niyong sa Borgoñang Haring pinaglacobay,
at nang matapos nang canilang isaysay
ang lahat, sa Hari ay sinabi naman.

Na sa palacio ay nanġatahan silang
hustong tatlong araw, caya n̄ga't nakita,
ang dalagang ualang catulad nang ganda
at ualang pangdamdam ang di maligaya.

Ang tabas nang muc-ha't tindig nang catauan
anhin mo'y guinaua nang balitang camay,
mata'y cung ititig at iyong pagmasdan
ay bató nang pusò ang di matiguilan.

Lalo cung n̄gumiti't siya ay manġusap
ay isa nang toua nang magcacapalad,
at cung sa pintuan siya'y lumalabas
anhin mo'y ang talang bagong sumisicat.

Caya coming lahat ay natitiguilan
sa hindi maisip naming carikitan,
sa Francia, at cahit sa ibang Reyno man
doon ay uala nang maca-ágapay.

Bakit ang ugali't kilos nang cristiano'y
totoong malinis na di gaya dito,
ang manġa babae ay di nabubuyo
tungcol sa lalaking makihalobilo.

Sapagca't ang anyo nang manġa binyagan
ay iba sa ating manġa inaasal,
ang manġa babae ay iniinġatan
ang puri't salamin ang siyang cabagay.

Yaong camahalan nang canilang ayos
maguing panġunġusap at sa manġa kilos,
anopa't cung ating manġa-papanood
bulaan ang hindi maganyac ang loob.

Ang manġa balitang yao'y nang mabatid
nabihag ang pusò nang Haring si Clovis,
doon cay Clotildeng balita nang dikit
namahay sa pusò ang laking pag-ibig.

Di na natahimic yaong calooban
at laguing ang dibdib ay gapos nang lumbay,
dahil cay Clotildeng baca di macamtan
sa pagca at siya ay hindi binyagan.

Lalo nang lisanin ang Haring si Clovis
nang manġa balita na embajadores,
parang namamalas sa caniyang titig
yaong cay Clotildeng cagandahang labis.

Upo't titindig noo'y tututupin
saca magbubuntung hiningang malalim,
hindi mapaghulo anhin mang isipin
ang lalong mabuting paraang gagauin.

Sa bagay na yao'y cusang namalagui
siya, sa lubos na pagdadalamhati,
ualang matutuhang lunas na ipai
sa gayong pagsintang ikinalugami.

Caya't napilitang sumanguni siya
sa paham na Conde Aurellano бага,
pagca't sa mag-isip ay lubhang sanay na
cung caya n̄ga yaon ang siyang pinita.

Aniya'y Conde Aurellano'y icaw
ang siya cong lubos na inaásahan,
na siyang sa akin ay tutulong bilang
sa matinding dusang aking pinapasan.

Dahil sa balitang Infanta Clotilde
na taga Borgoñang hirang na babae,
ay siya cong nasang maca-isang casi
caya isipin mong paraang mabuti.

Ito n̄ga ang sanhing di co icaidlip
sa araw at gabi di icatahimic,
huag mong payagan di camtan nang dibdib
yaong si Clotildeng pinaca-iibig.

Sapagca't icaw ang totoong magaling
umisip nang man̄ga paraang gagauin,
caya ang lubos mong caya ay gugulin
sa cahirapang cong di macayang bathin.

Ano'y nang madin̄gig ang sinabing ito
nang bantog na Conde na si Aurellano,
ibig na sauayin sa pagca at moro
mahirap maibig nang isang cristiano,

N̄guni't siya nama'y tantong nan̄gan̄ganib
na baca ang Hari ay magdalang galit,
caya ang uinica'y iyong itahimic
Hari, ang loob mo't aco'y mag-iisip.

Upang tamuhin mo ang sa pusong nasâ
ay lilinin̄ging co ang paraang pauâ,
anang Hari nama'y icaw ang bahala't
tanang cailan̄gan ay nang maihanda,

Ang mahal na Conde ay napaalam na
at siya'y omui sa tahanan niya,
inisip ang lalong paraang maganda
na macaulayaw ang bunying Infanta.

Sa gayong caniyang man̄ga pag-lilining
nacatuclas niyong paraang gagauin,
na icausap sa himalang ningning
caya't sa palacio'y naglacobay noon din.

Hari co aniyang macapangyarihan
aco'y mayroon nang maguiguig dahilán,
pagca't sa veinte cinco nitong buan
nang Diciembre, Pascua nang man̄ga binyagan.

May ugali yaong Infanta Clotilde
na maglimos siya sa man̄ga pulubi,
yaon n̄ga ang siyang panahong mabuti
na ang ating nasa'y malapit mangyari.

Ang tugon nang Hari ay iyong sabihin
cun ano ang ating cacailan̄ganin,
na nauucol mong doon ay taglayin
sa Reynong Borgoñang iyong tutun̄gihin.

Tugon niyong Conde na si Aurellano
ay isang singsing po ang ipagaua mo,

na guintong dalisay saca ang retrato
mo'y siyang tampoc na ilagay dito.

Gayong cailanġan ay nang maisaad
sa mahal na Haring agad na guinanap
at iba pang manġa cailanġang dapat
sa pagsasacdalan nġ sa Haring hirap.

Páhiná 10

Tanang bagay-bagay ay nang mahanda na
tinunġo nang Conde ang Reynong Borgonya
pagca't malapit nang dumating ang Pascua
niyong panġanġanac sa nacop sa sala.

Di lubhang nalaon yaong paglalacbay
ang Reynong Borgonya'y cusang niyapacan,
at doon naghintay na may ilang araw
nang sayang ugali nang cacristianuhan.

Niyong sumapit na ang aveinti-cinco
na capanġanacan sa Divino Verbo,
na inuugali nang manġa Cristiano
na puspos ang sayá sa araw na ito.

Sa gabing visperas nang nasabing Pascua
na pinanġanġanlang bagang Nochebuena,
doon sa Simbaha'y gagauin Misa
Infanta Clotilde'y pilit magsisimba.

Ang pag Mamaytinez ay bago iraos
sa manġa pulubi siya'y maglilimos,
Conde Aurellano ay doon lumahoc
sa manġa pulubi't siya'y nakiayos.

Caya't nang dumating ang bunying Infanta
na may dalang supot na pang limos, бага,
nang casalucuyang namamahagui na
nakihanay naman ang Conde pagdaca.

At noong siya na ang linilimusan
ay agad humalic sa Infantang camay,
cay Clotilde namang nahalatang tunay
na hindi pulubi siya't taong mahal.

Nagualang kibo na't nang hindi mahayag
Misa'y nang matapos ay ipinatauag,
ang Conde, at niyong dumating sa harap
malubay na galit ang ipinanġusap,

¿Bakit ca gumaua (anya) nang ganito
na pinanġahasang hagcan ang camay co,
ang cadahilana'y ipatalastas mo
sampon nang panġalan cun icaw ay sino.

Ang tugon nang Conde ó Infantang mahal
Aurellano po ang aking panġalan,
sinugo nang Haring sa iyo'y ialay
ang singsing na tanda nang sintang dalisa'y.

Páhiná 11

Nang sa cay Clotildeng abutin nang titig
may larauang sinsing nang Haring si Clovis,
(aníya'y) paano ang aking pag-ibig
siya'y di Cristiano't di co capanalig.

Ang sa Condeng tugo'y huuag manimdim ca
cung tungcol sa gauang pagsampalataya,
tunay na hindi makikialam siya
caya nġa hindi ca sucat na manġamba.

Sandaling nag-isip sa gayong sinabi
ang hiuagang gandang Infanta Clotilde,
mahinahon niyang dinidilidili
ang cahihinatnang huling pangyayari.

Tanġi dito'y di co magagaua naman
ang aking sariling manġa calooban,
aco'y may amaing dapat pagsabihan
lalo't sa ganitong may halagang bagay.

Tanggapin mo na po ang sagot nang Conde ang sinsing na itong tanda nang pagcasi, at sa amain mo'y bahàla na caming na mag embahadang sa canya'y magsabi.

Mabatid ang gayon nama'y tinangap na ang regalong sinsing nang Hari sa Francia, ang sa Condeng uica ay nğayon (aniya) sa Francia ay Reynang kikilalanin ca.

Sa sinabing yaon ay di umiimic ang bunying Infanta't parang di narinğig, at ualang halaga sa caniyang isip yaong caranğalang bagay na binanguit.

Tunay na ualanguala sa loob niya nasa'y cung sa Hari siya'y macasal na, ay maguing binyagan ang Reyno nang Francia't sa totoong Dios ay magsikilala.

Magandang adhicang lubos na panimdim ni Clotilde'y di co lubhang pasayurin, ang Condeng nagbigay nang regalong sinsing ay napaalam nang toua ay sabihin.

Nang siya'y dumating sa Reyno nğ Francia ang uica sa Hari icaw po'y magsayà, pagca't ang larawan mo po'y tinangap na nang pinaglacbay cong irog mong Infanta.

Lugod ay sabihin nang Haring si Clovis ang cay Aurellanong uica'y nang madinğig, at biglang napaui sa caniyang dibdib yaong calumbayang di icatahimic.

Ipinatauag nang lahat ang guinoo sa sacop nang Corte nang caniyang Reyno, dumating na lahat naman sa palacio yaong tanang piling manğa Caballero.

Sa Haring cay Clovis nang maharap sila (aniya) ay cayo'y caya co pinita, gumayac nğayon din cayong para-para at mag si paroon sa Reynong Borgonya.

Ipamanhic niniyo sa cay Agabundos na Hari, nang boong pacumbabang loob, na marapatin nang caniyang itulot ang Francia't Borgonya'y magcaisang lubos.

Ang lalong mabuting manğa panğunğusap sa cay Agabundos ang siyang isaad daanin sa manğa magandang hicayat upang mahinahong siya ay pumayag.

Tanang cailanğan ay iguinayac na at nanğagsilacad noon din pagdaca, di lubhang nalaon ay dumating sila sa canilang tunğong Reyno nang Borgonya.

Sila'y nagsipanhic sa palacio real at nagbigay niyong boong cagalanğan Haring Agabundos ay gumanti naman tuloy pinaupo silang calahatan.

Nang manğa licmo na'y saca inusisa niyong paglalacbay cun anong adhica, anang embajahada'y ang boong payapa sa camahalan mo ang ipinag sadyà?

Ang utos sa amin nang Haring si Clovis sa iyong sanghaya'y aming ipamanhic, na marapatin na nang mahal mong dibdib Francia at Borgonya naua'y magcasanib.

Maguing isang hiyas nğ Reyno nğ Francia Infanta Clotilde ang kilanling Reyna,

sa Hari't saca sa tanang sacop niya
ay isang dakilang turing na ligaya.

Haring Agabundos ay niyong mabatyag
ang sa embajadang manġa panġunġusap,
(aniya'y) paano ang aking pagtanggap
si Clovis, ay gentil na aking talastas.

Ang sagot nang piling manġa embajada
icaw po ay huag na mag-ala-ala,
cung tungcôl sa gauang pagsampalataya
ay di mangyayaring sisirain niya.

Saca tanġi ditoy ang manġa ligalig
nang Francia't Borgonya ay matatahimic,
at mag-iisa nang damdamin ang dibdib
at mailagan ang pagcacaalit.

Dirin hamac namang panġanġahasan pa
nang cahima't sino ang Francia't Bogonya,
sa pagca at mapagtatalastas nila
na iisang loob ang Reynong dalaua.

Ani Agabundos ay mangyayari
yaong hiling niniyo na ipinag sabi,
saca di papayag yaong si Clotilde
na sa di Cristiano'y makiisang casi.

Nang sa tesorerong madinġig ang saad
ay kinuha yaong lalagyan nang hiyas,
nang bunying Infanta't sa pagcacaharap
nang Hari, at manġa consejong lahat.

Cay Agabundos nġang tunay na namasid
sinsing na mayroong larauan ni Clovis,
na sa cay Clotildeng ininġatang tikis
caya nġa at siya ay nag bagong isip.

(Aniya) ay yamang akin nang nanuynoy
na ang pamangking co'y maycusang pag-ayon,
aco ay uala nang masasabing tugon
cundi ang sumama siya't siyang ucol.

Ipinatauag din namang ualang liuag
ang pamangkin niya't pagdating sa harap,
nġayon din (aniya) icaw ay gumayac
paroon sa Francia't tuparin ang usap.

Sa sinabing yao'y ang bunying Infanta
ay gumayac naman noon din pagdaca,
lumuhod sa harap nang amain niya't
huminġing bendicion at napaalam na.

Cay Agabundos din na pinasamahan
sa lahat nang Dama ang pamangking hirang,
lumacad na sila na hindi naliban
at ang Reynong Francia ang pinatunġuhan.

Nang dumating doo'y sinalubong sila
niyong buong Reyno nang dakilang sayá,
sigaw ay mabuhay mabuhay ang Reyna
na capayapaan nang Francia't Borgonya.

Ang Haring si Clovis ay sumalubong din
na caguinoohang madla ang capiling,
caya't nang makita ang himalang ningning
ang toua nang pusò ay ualang cahambing.

Niyong dumating na sa palacio real
ay saka ginanap nġ kinabukasan
ang inuugali nilang pagcacasal
na caachbay sampon nġ caguinoohan.

Boong Reyno nama'y nag-aalay nġ saya
tanda niyong ganap na paggalang nila,
sa boong casulocsulucan nang Francia
ay namimintuho sa canilang Reyna.

Ang oras n̄g gabi ano'y n̄g dumating
n̄g mahihiga na Reyna'y nanalan̄gin
n̄g casalucuyan n̄g pananaimtim
sa Dios, ang Hari lumapit sa siping.

Saca ang uinica'y casing minamahal
at pan̄ginoong cong pinaglilingcuran,
humiling nang iyong maibig na bagay
at tunay na hindi kita masusuay.

Ualang minimithi aco anang Reyna
cundi ang icaw ay sumampalataya,
sa iisang Dios na tatlong Persona
na uala sinomang lalalo pang iba.

Ang may lic-ha'y siya nitong santinacpan
at siya ang Dios na ualang capantay,
tan̄gi sa tayo'y caniyang linalang
sa salang minana'y siya ang humadlang.

Tanang man̄ga Dioses na sinasamba mo
iya'y pauang lic-ha lamang n̄g Demonio.
siyang dumadaya sa lahat n̄g tao,
upang macaramay nila sa Infierno.

Sa dahilang sila ay pinarusahan
n̄g Dios, at ayon sa capalaloan,
sa adhica nilang sa Dios mapantay
ang napala'y hiras magpacailan man.

Caya n̄ga sa iyo'y isinasamo co
na lisan ang Dioses na sinasamba mo,
at talicdan mo na iyang pagca moro
at iyong harapin ang pagkikristiano.

Pacaisipin mong tauo'y cung mamatay
sa lan̄git, ay buhay namang ualang hangan,
ang nasa loob nang cay Cristong bacuran
at sundin ang utos ay gloriang cacamtan.

N̄gun'i yaong man̄ga aayaw pabinyag
dusa sa Infierno'y siyang malalan̄gap,
at ang sa totoong Iglesia'y lumabas
ay sa Infierno ri't lalan̄gap n̄g hiras.

Sa bagay na ito ay cung mabinyagan
icaw, at gayon din ang lahat mong caual
at sundin ang utos n̄g Dios na mahal
upang ding matamó ang payapang bayan.

At ipatayo mo uling panibago
ang man̄ga Simbahang ipinasira mo,
at ihin̄ging tauad ang lahat nang ito
sa iisang Dios na Personang tatlo.

Isa pang samo co ay iyong sin̄gilin
ang ari n̄g aking Amang guiniguilw
sa cay Agabundos na aking amain
na siyang humatol cay Amang patain.

Ang di catuirang canyang guinaua
lubos cong sa Dios ipinabahala,
ang cay Clovis namang binigcas na uica
ang unang hin̄gi mo'y mabigat na lubha.

Di n̄ga maaamin niyaring calooban
na ang man̄ga Dioses ay aking talicdan
at lubhang marami akong cautangan
na caloob niyang man̄ga bagay bagay.

Animo'y Dios mo ang aking sambahin
at ang man̄ga Dioses ay aking limutin,
ay iba nang bagay ang iyong hilingin
at tunay na hindi kita susuayin.

Cung sa ganang akin cay Clotildeng saad
ay cagalin̄gan mo cung caya co han̄gad,

n̄guni't cung sa iyo ay minamabigat
tungculin co lamang na ipatalastas,

Na yaong Dios co ang siyang lumic-ha
nang lahat nang bagay maguing lanġit lupa
siya'y tumigil na't di na nagsalita
at ang usap nila'y napayapang cusa.

At n̄j maumaga Hari ay nag-utos
sa embajadores na caniyang lingcod
na sila'y humarap sa cay Agabundos
at sabihin nila na ipagcaloob.

Ang lupa n̄j Reyna at ang m̄ġa bayan
na minana bilang sa Amang namatay
at inyong hintayin yaong casagutan
cung ibibigay niya ó caya hindi man.

Manġa embajada pagdaca'y lumacad
at cay Agabundos sila ay humarap,
nang dumating doo'y ipinatalastas
ang bilin nang Haring Clovis na nag-atas.

Niyong maunaua yaong cahilinġan
sa cay Agabundos namang ibinigay,
ang ucol na mana nang pamangking hirang
at ang pagtatalo'y upang mailagan.

Tanang casulata'y nang maigauad na
ay napaalam na yaong embajada,
at sila ay agad nagbalic sa Francia't
na Haring nag-utos ibinigay nila.

Iguinauad naman nang Reynang butihin
yaong casulatan caya't nang malining,
ay napasalamat at ualang hilahil
na ibinigay nang tunay na amain.

Manġa pagsasama'y lubhang mahinusay
at nagsusunuran silang malumanay,
panġaco ni Clovis ay guinagampanang
sa sampalataya'y di makikialam.

Cay Clotilde namang laguing hinihiling
sa Dios, cung siya ay nananalanġin,
na ang calooban ay paliuanaguin
nang asaua't iuan yaong pagcahintil.

Di lubhang nalaon niyong pagsasama
ay isang lalaki yaong naguing bunġa,
Hari ma'y aáyaw na binyagan niya
ay inamo rin n̄ġa nang sabing maganda.

Sa gayong caniyang manġa paghicayat
ay napilitan ding Hari ay pumayag,
bininyagan na n̄ġa't n̄ġalang itinauag
ay si Rosalino sa bugtong na Anác.

Ang toua nang Reyna ay di ano lamang
at ang hiling niya'y cusang pinayagan,
n̄guni't nang dumating ang icatlong araw
bata'y nagcasakit at nakitlang búhay.

Caya ang uinica nang Haring si Clovis
sa Reyna cun icaw lamang ay nakinig,
na huag binyagan at sa aking Dioses
ay iyong ialay at doon manalig.

Sangol ay di sana búhay ay nakitil
at ualang pagsalang canyang aamponin,
ang sagot nang Reyna cung sa ganang akin
ay di dinaramdam nang pusò't panimdim.

Bagcus nagpupuri't nagpapasalamat
aco, sa Dios na lumic-ha sa lahat,
na ipinagsama't cusang minarapat
sa bayang payapa nang Santos at Santas.

Yaong unang bunġa nitong aking tiyan
caya nġa hindi co ikinalulumbay,
at tunay na aco'y di macasusuay
sa balang caniyang maguing calooban.

Malibang panahon ay muling nagbuntis
ang Reyna Clotilde sa aua nang lanġit,
nġuni't lalaki rin yaong sa pag-ibig
nila'y naguing bunġa na aliw nang dibdib.

Hari ay ayaw ring bata'y pabinyagan
nġuni at sa Reynang pinakiusapan,
caya't sa pagsamong lubhang malumanay
nang Reyna sa Hari, ay umayon naman.

Ang nasa nang Reyna ay cusang natupad
noon din ang bata'y bininyagang agad,
at Sigismundo ang nġalang itinauag
nang Rey sa Clotildeng loob na banayad.

Páhiná 18

Cun anong talaga niyong calanġitan
ay nang macaraang may ilan nang araw,
na yaong Príncipeng bata'y mabinyagan
ualang ano-ano nama'y nagcaramdam.

Na paulit-ulit at di mapagaling
caya nġa't ang asa ay mamamatay rin,
ang uica nang Hari sa Reynang butihin
cundanġan ayaw cang makinig sa akin.

Uica co sa iyong huag mong binyagan
at baca ito rin ang siyang caratnan,
sapagca't ang gauang iya'y nalalaban
sa Dioses, cung caya kita'y sinasanay,

Pag-iya'y namatay na gaya nang una
ay lubos na icaw ang siyang maysala
dahil sa sabi cong ayaw makinig ca
ang Dioses sa iyo'y galit nang talaga.

Sa dahilang sila'y ang balang ibiguin
ualang caliuaga't mangyayaring tambing,
ang Anác mong iya'y cung ibig patain
ualang kikap matang búhay ay makitil.

Cung ibiguin niya naman ang mabuhay
mangyayari cung caniyang calooban,
at tunay na siya ay may carapatan
caya nġa dapat mong sampalatayanan.

Icaw nġa sa caniya ay magmacaaua
nang upang ang galit sa iyo'y mauala,
nang iyang Anác mo'y gumaling na cusa
ang tanang biling co'y ganapin mong biglá.

Ang butihing Reyna ay di umiimic
ala-alang baca Hari ay magalit,
caya nġa't sa Dios ay inahihibic
na pagalinġin na ang Anác na ibig.

Upang yaong maling pagsampalataya
nang Haring si Clovis na sintang asaua,
ay di manatili nang manġa pagsamba
sa manġa Idolo na ualang halaga.

Gayon man ay siya'y nagdadalang tacot
sa Hari at baca ang Anác na irog,
ay di guminhaua't búhay ay matapos
caya di mapalagay ang caniyang loob.

Páhiná 19

Yaon ang dahilang di icagupiling
at laguing sa Dios ay idinadaing,
na ipagcaloob nauang pagalinġin
ang caniyang bunsong pinacaguiguiliw.

Saca sa asaua'y isinamo naman
na ipagpagaua siya nang Simbahan,

na laang caniyang pananalanġinan
sa Dios na Amáng macapangyarihan.

Cahiliġang yaon nang mahal na Reyna
ay sinunod naman nang sintang asaua,
sa dagling panaho'y nagpagaua siya
ayon sa pagtupad nang panġaco niya.

Hari palibhasa ang siyang may atas
ang nanġagsigaua'y daming dili hamac,
caya't nayari rin namang ualang liuag
ang Simbahang hiling nang Reynang marilag.

Pinitang Simbaha'y sa Reynang malining
na magagaua nang doo'y manalanġin,
isang batóng marmol ay nagpacuha rin
at ipinag-utos na pacalinisin.

At doon sa guitna'y ipinaukit niya
ang panġalan nang Vírgen Santa María,
nang mayari nama'y ipinalagay na
sa guinauang Altar na itinalaga.

Cusang pinag-ayos na pinakarikit
at madlang pamuti ang doo'y guinamit,
doon nanalanġing taimtim sa dibdib
sa nġalan nang Vírgen matá'y nacatitig.

Nang pananagano nang mahal na Reyna
sa Dios na Poon at Vírgen María.
marami rin nġang sa caniya'y gumaya
na nagsidalanġing nanicluhod sila.

Sa pananalanġin nang narong lahat
may nadinġig silang voces na nanġusap,
na labis nang tinig at lubhang malacas
caya't silang tanan ay nacatalastas.

Niyong uicang Reyna'y natanto cong tunay
ang lahat nang iyong manġa carainġan,
cung magcristiano na ang Franciang calac-han
ay di malulubos cahit masira man.

At may binyagan ding hindi titiualag
cay Cristong bacura't hindi nġa ang lahat,
at mananatili sa tunay na landas
na cay Jesucristong dito'y itinatag.

Cung tumalicod man sa pagcabinyagan
ay ang natitira'y marami rin naman,
at ang isip nila'y maliliuanagan
niyong pagkilala sa catotohanan.

Bagaman sa Reynang voces ay nalining
ang pananalanġin ay itinuloy rin,
malumanay niyang pinacahihiling
na ipagcaloob nauang pagalinġin.

Yaong caramdaman nang caniyang Anác
at bigyan pa naman nang buhay at lacas,
nang hindi magalit ang Haring marilag
at sisihin siya niyong pagcabinyag.

Caniya rin naman na iniluluhog
sa di matingcalang darakilang Dios,
na yaong asaua ay magbagong loob
at cusang talicdan ang manġa Idolos.

Moli't moli niyang ipinananaing
sa Dios na Poon at sa Inang Vírgen.
dininġig din yaong caniyang dalanġin
ang sakít nang bata ay biglang gumaling.

Lumacas at yaong cataua'y humusay
na anaki parang nagdahilan lamang,
Hari ay nagtaca sa ganoong bagay
at inaasahan na niyang mamamatay.

Caya n̄ga't ang toua niya'y hindi hamac
at hindi masayod ang panguiguilalas,
gayon ma'y hindi rin cusang nahicayat
ang caniyang pusong malabis nang tigas.

Tunay at lubos din yaong pananalig
sa caniyang man̄ga sinasambang Dioses,
at di rin nanglumay yaong batóng dibdib
doon sa malaking biyayang namasid.

Patuloy ang dating camalian niya
sa lihis na gauang pagsampalataya,
nang nananahimic ay caracaraca
ay dumating yaong sugong embajada.

Páhiná 21

Ano'y nang maharap sa Haring cay Clovis
ang canilang layon ay ipinagsulit,
anila ay camí inutusang tikis
niyong aming Haring sa tapang ay labis.

Na namamahala sa Reynong Italia
at dalauang bagay yaong hin̄gi niya,
ialay n̄gayon din ang Cetro't Corona
ó ang pasalual tayo't magbatalla.

Caya magnilay ca't iyong pag-isipin
ang capahamacang iyong sasapitin,
cun di ca susuco'y ang calaguim-laguim
na casacunaa'y siyang tatamuhin.

Ang sa Haring Clovis namang casagutan
ang corona't cetro'y di maiaálay,
at doon sa campo cayo ay maghintay
at lalabas coming hindi maliliban.

Napaalam na n̄ga yaong embajada
anila'y maglucsa na n̄gayon ang Francia,
sa buhay na man̄ga mapapalamara
na man̄ga-aamis sa pagbabatalla.

Sila'y lumacad na't sinabi ang sagot
na canilang Haring nagbigay nang utos,
anila'y hintayi't dito'y maglalagos
at natatalagang sila'y makihamoc.

Nang oras ding yao'y tinipon pagdaca
nang Haring si Clovis ang basallos niya,
at niyong matipo'y ipinabilang na
cay Aurellano na General baga.

Cabilan̄gang lahat nang man̄ga soldado'y
hustong isang daan at tatlumpong libo,
ibig din matanto nila cung gaano
yaong cabilan̄gan nang calabang dayo.

Ang guinaua nama'y nagpabihag siya
nang isang soldado nang taga Italia,
na nagsisilibot sa caharian nila
at yaon ang siyang inusisa baga.

Na ang cabilan̄gan nila'y cung gaano
na makikibaca na laang soldado,
(aniya) ay coming nan̄gaglacbay dito'y
hustong cabilan̄gan ay limangpung libo.

Páhiná 22

Matapos sabihin ang ganoong bagay
soldadong binihag nila'y pinaualan,
at natanto nilang cacaunti lamang
ang man̄ga cristiano na macacalaban.

Inilacad nan̄ga ang canilang tropa
at sampon nang Haring Clovis ay casama,
tinun̄go ang lual nang man̄ga cabaca
at nan̄gag-ayos na ang isa at isa.

Makita nang Hari yaong caramihan
nang soldado niyang makikipaglaban,

at yaong Cristiano ay cacaunti lamang
caya't mananalo na inaasahan.

Nagsagupa na nãa ang hukbong dalaua
at pinasimulan yaong pagbabaca,
manãa lobong gutom ang siyang capara
nang pagpapamooc nang isa at isa.

Pagcapalibhasa'y ang manãa cristiano
ay nanãananalig sa totoong Dios,
na pinagtibay sa canilang loob
caya nãa't ang tapang ay lubos na lubos.

At ang Hari nama'y nanalanãing cusa
sa Dios at lubos na napacalinãa,
at buong-buo niyang ipinaubaya
sa capangyarihan nang Amãng lumic-ha.

Hinihiñgi niyang bigyang calacasan
ang caniyang campon sa pakikilaban,
upang makilala ang Dios na tunay
at ang pagca moro'y canilang talicdan.

Sa di naglulubag na pagpapamooc
nang dalauang hucbong cakilakilabot,
ang calac-hang tropa'y nagcasabog-sabog
nang taga Franciang cay Clovis na sacop.

At di macasahò nang pakikilaban
at nanãagagahis nang manãa binyagan,
bagaman at sila'y totoong macapal
ay lubhang marami naman ang napatay.

Nang sila ay manãagcatiua-tiualag
doon sa canilang manãa paglalamas,
ay napilitan din na cusang tumacas
ang Haring si Clovis sa malaking sindac.

At tinunão niya yaong cagubatan
at doon nagtago sa tacot na taglay,
at doon na lamang niya tinatanaw
ang caniyang campong nakikipaglaban.

Saca sa malayo ay minalas niya
ang caniyang campong nakikipag-baca.
ay tunay na nanãagsisipanglumay na
at di na magauang makipaglaban pa.

Totoong marami ang manãa napatay
na pauang guinahis nã manãa caauay,
caya't caramihan ay binibituan
ang manãa sandata at nagtatacbuhan.

Nang makita ninya ang ganoong ayos
ay tantong nasira ang caniyang loob,
sa caniyang campong nagcasabogsabog
at ualang magaua nang pakikihamoc.

Dito na sinisi't cusang pinaglait
ang caniyang manãa sinasambang Dioses,
(aniya) ay sayang nã aking malabis
na suyo sa inyo't manãa pananalig.

¿Ang capangyarihan ninyo ay nasaan
at hindi gamitin nãayong cailanãan
ano't natitiis at binabayaan
ang manãa campong co at hindi tulunãan?

Sa pakikibaca't upang di maamis
tanang vasallos co na iyo ring cabig,
saclolo mo'y ano at ikinacait
nãayong cailanãan sa pakikicaliz.

Bakit nãayo'y parang di mo dinaramdam
na nanãalulupig nang mãa caauay,
ang cabagsican mo naman ay nasaan
at hindi gamitin sa ganitong araw.

Sayang n̄g lahat cong man̄ga paggugugol
sa inyo't pagsambang mahabang panahon
cung aco ay datnan pala n̄g lingatong
ay di ca mangyari namang macatulong.

Nang casalucuyang siya'y nagagalit
na pinagmumura yaong man̄ga Dioses,
ualang ano ano ay siyang paglapit
nang ilan sa caniyang man̄ga Generales.

Páhiná 24

At ang uica'y Haring pan̄ginoon namin
cung loob mo'y dinguin yaring sasabihin,
ayon sa ganitong pagcasahol natin
caya mahinahong icaw po'y malining.

Isinagot naman nang Haring si Clovis
na ang voces niya'y tantong nan̄gin̄ginig,
cun anong mabuting inyong iniisip
sabihin n̄gayon di't nang aking mabatid.

Cay Aurellanong uica ay dahilan
sa napagsasapit nang iyo pong caual,
ualang calahati ang man̄ga binyaga'y
cung bakit sila pa ang nagtatagumpay.

Tanang Dioses natin cung sila'y may lacas
at capangyarihang magagauang dapat,
ay di babayaan niyang mapahamac
ang caniyang campon sa pakikilamas.

Pagcapalibhasa'y ualang cabuluha't
di gaya n̄g Dios n̄g man̄ga binyagan,
cung sila'y may ganap na capangyarihan
panahon na'y bakit hindi saclolohan.

Caya ang laon nang ipinagsasabi
na iyo, n̄g aming Reynang si Clotilde,
ay siyang sambahi't doon mamarati
at siyang sa atin ay magcacandili.

At tunay n̄gang siyang Dios na totoo
yaong sinasamba nang m̄ga Cristiano,
siyang sa canila ay sumasaclolo
caya n̄ga ang hiling n̄g Reyna'y sundin mo.

Siya ang lubos mong sampalatayanan
n̄g taos sa puso at siyang tauagan,
at nang upang ating camtan ang tagumpay
sa ang campon mo po'y bigyang catapan̄gan.

Matapos ang gayong man̄ga pan̄gun̄gusap
ang ulo nang Hari tambing itinaas,
man̄ga vasallos niya ay cusang namalas
na nagtatacbuha't ang tun̄go'y sa gubat.

Ipinagtatapon ang man̄ga sandata
at nag-uunahang man̄gagtago sila,
sapagca't maraming nan̄gapapatay na
na nalulugami sa pakikibaca.

Páhiná 25

Caya n̄ga ang luha niya ay dumaloy
sa pagcapahamac nang caniyang campon,
pinasisimulan na ang man̄ga pagtaghoy
at pamimintuho sa Dios na Poon.

Mataimtim niya na sinasamahan
nang sampalatayang totoong matibay,
na taos sa pusò niya't calooban
gayari ang uicang man̄ga sinasaysay.

¡O Pan̄ginoon co aniyang Jesucristo
na Anác nang isang Dios na totoo,
icaw ang sinasampalatayanan co
at lubos ang aking pag-asa sa iyo.

Icaw ang madalas sa aking iaral
nang aking asauang tunay na binyagan,

cung nang una kita'y tinanguihan man
n̄gayon ang Dios co'y uala cundi icaw.

Lubos na lubos n̄gang umaasa aco
sa mahal mong aua't tunay na saclolo,
yamang ang sinomang paampon sa iyo
sa casacunaa'y itinatangol mo.

Caya sumasamong lauitan mong habag
acong lumulun̄goy sa mahal mong harap,
yayamang sa man̄ga pan̄ganib at sindac,
capangyarihan mo'y siyang nagliligtas.

Lin̄gapin mo na po't iyong isangalang
sa huchong maban̄gis na aming caauay,
taos sa pusò co na inaasahan
ang mahal mong graciang aming macacamtan.

Mabalino ca po't iyong timauain
ang napipipilang calagayan namin,
yamang sa dunong mo'y ang balang ibiguin
ualang caliuaga't mangyayaring tambing.

Pahayag nang aking asaua ay gayon
caya n̄ga sa iyo'y humihin̄ging tulong,
sa iligtas mo po't huag ding masahol
sa man̄ga cabacang mahiguit sa leon.

At ang cabagsican ay magsipang-lumay
niyong mababan̄gis na aming caauay,
at tunay pong aco ay magbibinyagan
sampon nang lahat cong nan̄gasasacupan.

Ualang salang sila'y patatangaping co
nang tubig na mahal nang Santo Bautismo
matibay na aking pan̄gaco sa iyo
caya po iligtas sa sacunang ito.

Lahat n̄g anito'y aking tatalicdan
at ang man̄ga Dioses ay gayon din naman,
at uualin co na silang cabuluha't
ang sasambahing co'y uala cundi icaw.

Ipaguiguiba co ang lahat nang Templo
at man̄ga mezquita n̄g tanang Idolo,
sa buong cahariang nasasacupang co
sampong Altar nila'y gagauing cong abó.

Saca ang canilang lahat na larawan
ipamumunglay cong ualang caliuagan,
ualang ititira ni cahit isa man
at magbabago na acong calooban.

Matapos ang gayong man̄ga panalan̄gin
ang vasallo niya'y muling tinanaw rin,
ay nakita niyang nan̄gagsipagtiguil
ang man̄ga cristiano't tapang ay nagmaliw.

At uala mang utos yaong puno nila
ay nan̄gagsiurong silang parapara
sa tayo n̄g dating calagayan nila
niyong pasimulan ang pagbabatalla.

Makita ni Clovis yaong pagcabigla
nang sa Dios bagang man̄ga pagcaaua
lalo nang nalubos ang paniniuala
sa capangyarihan nang Amáng lumic-ha.

Cusang nanaimtim na n̄ga sa puso niya
yaong matibay na pagsampalataya,
na tutupdin niya na ualang pagsala
ang man̄ga pan̄gaco na di mag-iiba.

Tanang vasallos niya'y tinipong madali
at sa caharian sila'y nagsioui
marami mang búhay yaong nalugami
n̄guni't ang nanalo'y sila rin sa uri.

Nang sila'y dumating sa Reyno n̄g Francia
ay agad sinabi sa sintang asaua,
malabis ang toua nang mahal na Reyna
sa himalang yaon n̄g Dios na Amá.

Lalo nang sabihing siya ay tatanggap
nang Santo Bautismo't cusang pagbibinyag,
caya't sa Borgoña'y agad nagpatauag
n̄g isang Obispong cabanala'y ganap.

Di lubhang nalao'y dumating sa Francia
banal na Obispo na si Rami baga,
niyong maharap na sa mahal na Reyna
boong cagalacang nan̄gagbati sila.

Ang uica n̄g Reyna sa Obispong mahal
ang Hari po'y iyo n̄gayong pan̄garalan,
na ipakilala ang Dios na tunay
sapagca't tatanggap nang pagcabinyagan.

Kinacailan̄gan mo pong ipatalos
ang man̄ga tadhana at utos nang Dios,
at sa puso niya'y ikinintal na lubos
yaong sa cristianong man̄ga sinusunod.

Sa Obispo namang sinunod pagdaca
tanang cahilingan nang mahal na Reyna
at mahinahong pinan̄garalan niya
ang mahal na Hari nang yamang maganda.

Ipinatalastas yaong bagay-bagay
na dapat asalin nang cristianong tunay,
at ang isang Dios na ualang capantay
na lumic-ha nitong boong santinacpan.

At bagaman turing na tatlong Persona
ay ang pagca Dios nila ay iisa,
ualang huli't una naman sa canila
at saca uala rin macapapantay pa.

Siya n̄ga ang Hari nang lupa at lan̄git
na sa carunun̄ga'y ualang cahalilip,
siya ring sumacop sa guinauang lihis
ni Ada't ni Evang naraya ang isip.

Uala ring gagauing maliuag na bagay
sa caniya't yari balang maibigan,
siyang nagbibigay nang caparusahan
nang sa man̄ga utos niya'y sumusuay.

At ang gumaganti naman ay siya rin
nang lan̄git, sa man̄ga may gauang magaling
sa caniya nama'y ualang nalilihim
maging gaua't uica't iniisip natin.

Nang talos n̄g lahat n̄g Haring maran̄jal
ang bagay na dapat sampalatayanan,
uica n̄g Obispo'y iutos mo naman
na magpatayo ca nang man̄ga Simbahan.

Sa boong cahariang nan̄gasasacop mo
baua't isa'y lagyan niyong Bautisterio
na pagbibinyagang laan sa cristiano't
siyang cailan̄gan ang bagay na ito.

Tuloy mo rin namang palagyan n̄g Altar
ang ipatatayong lahat nang Simbahan,
doon sasambahin nang boong pag-galang
ang Dios na Amang macapangyarihan.

Palagyan mo namang larauan ang lahat
nang cagalang-galang na Santa Trinidad,
na sila ay tatlo sa pagca Personas
at sa pagca Dios ay iisang ganap.

Nang araw ring yao'y nagpatauag naman
nang magsisigaua nang man̄ga Simbahan

at nang dumating na uica'y pasimulan
ang Simbaha'y gau'i't aking cailanġan.

Cayo ay humanap nġ maraming tao
sa dagling panahon ay yariin ninyo,
at cung matapos na ang hiling cong ito
sa lahat nang baya'y magtatayo cayo.

Ang gagauin ninyo ay pacatibayin
at lalong maganda na pacarikitin
at saca ang Altar naman ay gayon din
at doon ang lahat ay mananalanġin.

Cahi't bayang lalong na sa cabunducan
ay tatayuan din nang mġa Simbahan,
at tayong lahat ay manġagbibinyagan
at ang pagca gentil ay ating iuan.

Sapagca't cung hindi sa totoong Dios
aco, dumalanġin nang buong pagluhog,
nalipol marahil ang tanang soldados
at ang ating Reyno ay naguing busabos.

Gayong pagtauag co sa ating Dioses
nang ang ating hucho ay nasa panġanib,
ang manġa cristiano'y lalong bumabanġis
at hindi maglubay nang pamimiyapis.

Páhiná 29

Nang ang tauaguing co'y Dios nang binyagan
ay biglang humupa yaong catapanġan,
nang manġa cristiano't agad tiniguilan
ang marahas nila na manġa pagpatay.

Doong co natantong pauang sinunġaling
ang manġa Idolong sinasamba natin,
caya mula nġayo'y ating lilisani't
Dios nang cristianong ating sasambahin.

Tanang inutusa'y agad nagsilacad
hiling na Simbahan ay guinauang agad,
ang Haring si Clovis ay moling nag-atas
noon din sa manġa campon niyang lahat.

Na huag maliban at sunuguing pilit
ang Templo't mezkita nang lahat nang Dioses,
at tanang Idolo't tadhanang mahigpit
magpahangang bundoc ay pugnauing tikis.

Pagcapalibhasa'y Hari ang nag-utos
tanang inutusa'y agad nagsisunod,
ang manġa Dioses at Templo'y sinunog
sa lahat nang lupang cay Clovis na sacop.

Saca nang mayari naman ang Simbahan
ang Haring si Clovis doon ay naglacbay,
casama ang lahat nang caguinoohan
at siya'y tumanggap nang pagcabinyagan.

Obispong S. Rami ang siyang buminyag
sa mahal na Haring nagtamo nang palad,
at si Clodoveo nġalang itinauag
nang pagca cristianong caniyang tinanggap.

At nang papahiran nang mahal na crisma
na ayon sa utos nang Santa Iglesia,
ay isang himala ang nakita nilang
biyayang caloob nang Dios na Amá.

Isang calapating sa lanġit nagmula
na sacdal nang puti na catua-tua,
na sa loob niyong Simbahan bumaba
at isang redomo ang taglay sa tuca.

Na punó nang lana, ó crisma ang tauag
na pauang nakita nang naroong lahat,
sa loob nang Templo, caya't natalastas
ang himalang yaong canilang namalas.

Páhiná 30

Siyang ipinahid nang bunying Obispo
sa mahal na Hari na si Clodoveo,
ang crismang sa lanġit nagmulang totoo
na padala niyong Amang masaclolo.

Ano pa't nabantog sa boong caharian
ang himalang yaon nang Dios na mahal,
na kilala nila ang capangyarihan
nang tunay na Dios na ualang capantay.

Caya nġa't ang tanang guinoo sa Francia
pinagcayariang sang-usapan nila,
ang balang mag Hari na sinoman siya
siyang gagamitin ang himalang crisma.

Mula noo'y siyang naguing calacaran
na sa maghahari gagamitin lamang,
yaong nġa ang siyang pinagcaratihan
mula pa sa unang nayaring usapan.

Caya't magpanġayon ay naroron pa
redomang sa lanġit ay nangaling bagá,
na kinalalagyan nang mahal na lana
doon cay S. Raming Simbahang talaga.

Ang mahal na Hari ay nang mabinyagan
yaong boong Reyno'y isinunod naman,
ipinaunauang lubhang malumanay
ang manġa biyaya, niyong calanġitan.

Doon sa pagtanggap nang agua Bautismo
na caugalian nang manġa cristiano,
na ang pagbibinyag ang tandang totoo
na nasa loob nang bacuran ni Cristo.

Siyang pumapau niyong casalanan
na mana sa Nunong cay Eva't cay Adan,
at ipagtatamo niyong calanġitan
na cung baga banal na sila'y mamatay.

Gayon din ang madlang utos na susundin
at ang cababaang loob na gagauin,
na nauucol nġang dapat ugaliin
at ang manġa kilos na sucat asalin.

Dapat naman nilang painġat-inġatan
ang ayos at buchang bibig na mahalay,
at yaon ang siyang kinasusuklaman
nġ Dios na ualang hangang carununġan.

Cailanġang sundin nġ manġa cristiano
ang aral na lagda nġ Poong si Cristo,
nang panahong siya'y dirito sa Mundo
na magagaling na capalarang nalo.

Ang pagcacasala'y ating catacutan
at di nating talos yaong camatayan,
cung tayo ay datning na sa salang mortal
hirap sa Infierno ang pilit cacamtan.

Cung culanġing palad na doon mabulid
ay ano pa caya ang mapagsasapit,
gaano mang gauing sisi at pagtanġis
ay uala nang daang doo'y macaalís.

Haring Clodoveo ay nang binyagan na
at maguing cristiano yaong boong Francia,
doon nila lubos na napagkilala
ang manġa ugali't kilos na maganda.

Doon din nġa naman nila nasunduan
ang tunay na landas nang capayapaan,
at sila ay tambing namang kinasihan
nġ gracia nang Dios na Poong Maycapal.

Sampong manġa bata'y guinising ang loob
pagdaca sa gauang umibig sa Dios,

cung matutuhan na'y saca isusunod
yaong paghahanap buhay na maayos.

Hindi nagnanasa sila niyong pilac
na ang pagmumulan ay masamang hanap,
at kinikilalang sa Dios sy labag
ang ganoong gauang di carapatdapat.

Di masayod yaong canilang catuaan
sa pagsusunurang lubhang malumanay,
at ang mapayapa nilang pamumuhay
sa pagca-cristiano'y cusang nasumpunġan.

Nacaaakit pang lalo sa canila
ay ang cahinhinan nġ mahal na Reyna,
at ang cabaitan nilang nakikita
ang siyang totoong nacaliligaya.

Gayon din ang Hari na si Clodoveo
na naging uliran nġ lahat nġ tao,
sa binilóg bilog nang canyang Reyno
yaong cabutihang loob na totoo.

Páhiná 32

Iisang caniyang palagay sa madla
maguing sa mayaman at sa lalong duc-ha,
sa manġa may danġal maguing sa timaua
ay uala isa mang turing na inaba.

Sabihin ang toua nang lahat nang sacop
sa cay Clodoveong magandang pasunod,
caya nġa't ang Francia'y totoong na bantog
niyong cabaitan umibig sa Dios.

Ang Hari't ang Reyna'y nagcaisang tunay
nang canilang taglay na caugalian,
at cung mag-utos man sila'y malumanay
sa lahat nang campong nanġasasacupan.

Mulang yaong Francia ay maguing cristiano
ay naging kilabot niyong manġa moro,
at cusang natanyag ang pagca-guerrero
lalo nang mag Hari ay si Carlomagno.

At si Clodoveo'y nang tumanda na siya
ang corona't cetro ay isinalin na,
doon nġa sa Anác niyang sinisinta
na bunying Príncipe Sigismundo бага.

Haring Sigismundo'y namahala naman
na lubhang maayos sa nasasacupan,
at isa ring tanġi na kinaguiliuan
nang lahat nang caniyang pinaghaharian.

Naging Anác niyong Haring Sigismundo'y
dalauang lalaking una'y Hilderico,
at ang icalaua'y Principe Pepino
na sila sa Francia'y bilang heredero.

Haring Sigismundo ay niyong mamatay
si Hildericos ang humalili naman,
na ang Haring ito ay totoong banal
at sa Mundo'y hindi nahilig na tunay.

Caya hindi niya macalinġang lubos
ang Reyno, at ualang laguing na sa loob
cundi ang dalisay niyang paglilingcod
sa di matingcalang darakilang Dios.

At nang manatili sa bagay na ito
ay pumasoc tuloy na mag Religioso,
at cusang linisan ang bagay sa Mundo
daang pa sa lanġit ang siyang tinunġo.

Páhiná 33

Yaong paghahari ay cusang linisan
nang mapambulos yaong calooban,
nang pananagano sa Dios na tunay
na may lic-ha nitong buong sangtinacpan.

At alam n̄ga niyang ang lahat nang tao
ay ualang pagsalang iuan ang Mundo,
ang danġal at yama'y cahima't gaano
lilisani't pauang catulad ay asó.

Capagbinaui na ang búhay na hiram
nang Dios na Amáng tunay na lumalang,
ang cahima't sinong ualang cabanalan
hirap sa Infierno ang cahahanganan.

Lahat namang yaon palibhasa'y talos
nang banal na Hari na si Hildericos,
caya n̄ga't uinalang bahala sa loob
yaong pagca Hari't sa religio'y nasoc.

Upang ang pusò niya ay huag malibang
sa handog nang Mundong malicmatang layaw,
ay cusang lumigpit at nang masunduan
yaong ualang hanga na caligayahan.

Matanto nang tanang manġa consejeros
yaong guinaua nang Haring Hildericos,
sila'y nagcatipo't nag-usap na lubos
nang dapat mag-Hari sa Reyno't mag-ayos.

Pinagca-isahan nang manġa consejo
na mag Hari yaong Príncipe Pepino,
at ang casipaga'y ganap na totoo
sa pamamahala nang tungcol sa Reyno.

At sagana naman cung sa catapanġan
caya't siya nilang pinagcaisahan,
nang magca-ayos na sa gayong usapan
sa Papa'y inisip na magbigay alam.

Caya't naghalal nang embajada't agad
na pinaparoon sa Papa Zacarias,
at ipinasabi cun alin ang dapat
na maghari bagang sa Reyno'y maghauac.

Na cung ang may tapang at cáyang sagana
at may tanġing sipag sa panġanġasiua,
nang Reyno, at ganap sa pagcacalinġa
at di nagtataglay nang pagpapabaya.

Oh ang isang Haring na sa loob lamang
yaong pagca-hari't ang nasasacupan,
ay di calinġai't pinababaya
ayon sa pag-gaua niyong cabanalan.

Lumacad noon din yaong embajada
at agad humarap sa mahal na Papa,
at sinabi yaong utos sa caniya
na cung nararapat ang gagauin nila.

Na ang Hari nila na si Hildericos
sa pananalanġin ay hilig ang loob,
lagui nang ang puso lamang ay sa Dios
ano pa't ang Reyno'y hindi maiayos.

Caya't ilinagay nang manġa consejo
na Hari ay yaong Príncipe Pepino,
at may sadyang tapang ang Príncipeng ito
at masipag namang mag-ayos nang Reyno.

Yamang capua rin heredero sila
nang corona't cetro nang Reyno nang Francia,
caya ang consejo'y pauang nagcaisang
Príncipe Pepino'y siyang magcorona.

Matanto nang Papa ang ganoong saad
napaayon nama't cusang minarapat,
ang mapag-alaga aniya't masicap
sa Reyno, ang siyang ucol na maghamac.

At ang gumaganap nang pagca-justicia,
at sa nasasacop ay macalinġa pa,

yaon n̄ga ang siyang tunay na maganda
na mag-Hari't siyang lubos na may caya.

Matanto ang gayong man̄ga casagutan
nang Papa, ay agad namang napaalam,
yaong embajada't nang siya'y dumatal
sa Francia'y sinabi yaong casagutan.

Pasiya nang Papa ay nang matalastas
ang man̄ga consejo tua'y dili hamac,
magmula na noo'y ang Haring natanyag
Principe Pepino na may cayang ganap.

At canilang lubos na napagunaua
ang sa cay Salomong man̄ga sinalita,
na ang isang Haring mapagpaubaya
ay matatamarin ang sacop na madla.

Mabuti ang isang Principeng masipag
na sa caharia'y marunong lumingap,
laguing naguigusing ang pusò nang lahat
at cung cailan̄ga'y madaling igayac.

Pinahiran na n̄ga n̄g mahal na crisma
na galing sa lan̄git na nasa redoma
nang bunying Obispong S. Esteban bagá't
ang boong caharian naman ay nagsaya.

At mula na noo'y pinagcayariang
ang Hari sa Francia ay manamanahan
at tungcol babaye ay huag payagan
na siyang mag-hari cahima't caylan.

Cahit sinong puno sa ibang lupain
huag naman nilang papan̄ginoonin,
ang gayong usapa'y guinananap na tambing
pasiya n̄g lahat na siyang susundin.

Ang Haring Pepino'y nag-asaua naman
sa cay Reyna Berta na dugo ring mahal.
Anác n̄g dakila na si Herlin Cesar
sa man̄ga romanong bilang caauaan.

Haring si Pepino Anác ay dalaua
na si Carlomagno ang pan̄ganay niya,
at ang icalaua'y Princesa Lamberta
na sulang maningning n̄g Amá at Iná.

Niyong tumanda na ang Haring Pepino
nahalili naman ay si Carlomagno,
siya n̄ga ang naguing kilabot n̄g turco
at sa catapan̄ga'y nabantog sa Mundo.

Ang uica ni Turping Arzobispong banal
na cay Carlomagnong laguing caalacbay,
ang siyang sumulat niyong casaysayan
n̄g cay Carlomagnong laki't cataasan.

Catauan ay timbang at ayos na ayos
na cung pagmalasin ay nacalulugod
ang laki at taas at bayaning kilos
mamamangha cahit sino mang manood.

Labintatlong dangcal lagay n̄g taas
at tatlong dangcal ang lapad n̄g balicat
at tatlo pang punto, at nacagugulat
cung siya'y tumin̄ging may galit na hamac.

At dalauang terciang lapad n̄g balacang
ang binti at brazo ay timbang na timbang,
cung cumain nama'y macalaua lamang
sa maghapo't siyang naguing cagauian.

Di lubhang marami cung cumain siya
nang tinapay, n̄guni't sa ulam na tupa,
icapat na bahaguing nacacain niya
cung inahing manoc naman ay dalaua.

Calacasan niya ay cagulat-gulat
cung nasa cabayo ay nacabubuhát,
niyong isang taong may sandatang sangcap
isang camay lamang ay na itataas.

Nang lampas sa ulo caya't sa batalla
totoong maraming guinagahis siya,
cung humatol nama'y nacaliligaya
at di cumikiling sa isa at isa.

Ualang inaapi na cahit sinoman
lubhang maaui't malimusing tunay,
cung siya'y mag-utos naman ay malubay
at di nabubuyo sa di catuiran.

At ang isip niya ay totoong pantas
lalo na cung siya'y nakikipag-usap,
at tunay na dinidinġig niyang banayad
nang upang hinahong caniyang matatap.

Bago sumasagot ay pinaglilirip
upang di masai siya sa matuid,
caya hindi hamac siyang nabubulid
sa banġin nang cutya na icalalait.

Si Carlomagno rin nama'y nag-asaua
doon sa Princesa na si Verenisa,
Anác nang guinoong Orondatis bagá
na isang dakilang taga Capadocia.

At si Carlomagno'y nag-anác nang anim
tatlo ang babaye't lalaki tatlo rin,
ang manġa panġala'y na inyong malining
ay isa-isa co na sa salaysayin.

Principe Pepino nġalan nang panġanay
at Príncipe Luis icalaua bilang,
na siyang nag-impoc niyong cabanalan
caya't si S. Luis de Franciang natanghal.

Infante Carloto ang icatlo bagá
ang ica-apat ay Princesa María,
icalima'y yaong Princesa Rolana
at si Jenaponte ang bunsong Infanta.

Pinaturuan din yaong manġa Anác
nang pananandata't nang dunong na ganap,
mahigpit na iniaaral na mag-inġat
sa pag-oosioso't lubos na manġilag.

Cung siya ay ualang bagay na tungculin
librong cabanala'y siyang babasahin,
ó luluhod caya at mananalanġin
ang pagdedevocio'y siyang uunahin.

Mahiguit ang caniyang pag-aala-ala
sa nanġagdurusang manġa caloloua,
sa purgatorio't hinihiling niyang
sila'y macaalis sa ganoong cusa.

Kinucunan niyang halimbaua bilang
ang cay S. Pablong lagdang casulatan,
na sa Epistola'y doon sinasaysay
ang ganitong uicang nanġapapalaman.

Balang araw aniya'y ang campon nang Dios
cusang pupucauin ang canilang loob,
na manaca-naca at upang iluhog
ang sa purgatorio'y nagdurusang lubos.

At gumagaua nang gauang cagalinġan
nang upang malayo sa tucsong caauay,
na humihicayat sa capahamacan
nang tayo'y mahulog sa canilang camay.

Sa Reynong Akisgran at sa Alemanía
ay nagpatayo siya niyong ticalaua,

na manġa Simbahan, at tigelaua pa
ang ipinagauang manġa Beateria.

Na pinacainam ang Simbahang ito
niyong pagcayari sampon nang Convento,
ipinagcaloob sa cay S. Benito
niyong Emperador na si Carlomagno.

At ipinatungcol yaong Beateria
sa capurihan nġa nang dalauang Santa,
ang isa ay sa cay Santa Catalina
at saca cay Santa Potencianang isa.

Páhiná 38

Hustong-hustong lahat yaong cagayacan
may Altar at sarisaring casangcapan
pauang manġa pilac at ang quintong lantay
ang caliz at cupon at ang Bril naman.

Bordado nang quinto ang sa Paring damit
na ang pagca-ayos ay pinacarikit,
anopa at cahit sino mang magmasid
ay uala nang pintas na maisusulit.

Ang Simhabang yaon nama'y inialay
sa Vírgen Mariang manġa capurihan,
baua't isa nama'y caniyang binigyan
nang haciendang siyang gugugulin bilang.

Nang si Carlomagno'y macatalastas na
niyong carununġang manġa iba't iba,
macaitlo namang dumadalaw siya
sa maghapon, doon sa Simbahang sadya.

Cung Domingo't fiestang panġilin ay lahat
nang caniyang sacop ay pinatutupad,
tuloy naglilimos sa nanġasasalat
nang sa cabuhayan nila'y nararapat.

Lalong lalo nanġa ang manġa Simbahan
na duc-ha at ualang sucat na pagcunan,
binibigyan niya nang malaking yaman
at tungcol sa Dios ang ganoong bagay.

Sa bayang Cristiano cahit hindi sacop
ay caniyang pinadadalhan din nang limos,
maging sa caniyang tunay na vasallos
ang saclolo niya ay di nalilimot.

At sa taón-taó'y nagpapadala rin
nang limos sa Reyno niyong Jerusalem,
at sa iba't ibang Reyno ay gayon din
taglay nang caniyang pagcama-auain.

Sa nanġa sasalat na ualang pagcunan
ay namamahagui niyong cayamanan,
sa tanghali't siya'y cung cacain naman
binabasahan nang librong cabanalan.

May lector na yaon ang sadyang tungculing
siyang bumabasa capagcumacain,
at ang adhica niya'y dapat na busuguin
nang gracia, ang manġa caloloua natin.

Páhiná 39

Cung binubusog man natin ang catauan
nang manġa pagcaing sari-saring bagay,
caloloua'y dapat na pacanin naman
niyong masaganang gauang cabanalan.

Kinaiuilihang basahing parati
ay yaong librong Divicitate Dei,
sinisira niya ang tulog sa gabi
at sa pagcahimbing ay di nauiuili.

At sa isang tao'y macalaua bilang
ang virey niya na inuutusan,
na magsisiyasa't sa nasasacupang
provincia't Ciudades Villa't manġa bayan.

Sa lahat nang puerto, ay inuusisa
ang tungculin nila sa pag-aalaga,
at cung ginagaua ang panğanğasiua
nang pagca-justicia sa sacop na madla.

Cundi gumagaua nang manğa pag-api
sa hamac, ó maguing sauing malaki,
ang pagpapalagay nila'y cung mabuti
cung isa ang tinğin sa guino't imbi.

At yaong paghatol ay cung nababagay
sa hustong matouid at di nasisinsay,
sapagca't maraming iba ang palagay
na canilang manğa pinagpupunuan.

Cay Vayceto namang manğa panğunğusap
aniya'y mararaming aliping panğahas,
sa panğinoon nğa't sa hindi pag-ganap
niyong catuiran at nanğalilinsad.

Nang sa cay Aáron namang maunaua
ang Hari sa Francia sa ganoong gaua,
na si Carlomagno'y nalugod na cusa
sa camahalan at bait na sagana.

Isang Elefante nagpadala ito
na mayhilang isa na carrong dorado,
na ang lula'y bangcay ni S. Cipriano
at ni Espiratus na isa rin Santo.

Saca yaong ulo ni S. Pantaleon
tanda nang pag-ibig niyang mahinahon,
saca cay Carlomagno, mula nang manoynoy
ang magandang gauang sa Dios ay ucol.

Nang cay Carlomagnong regalo'y matangap
malaki ang toua at pasasalamat,
sampon nang nagdala'y lubos na lininğap
at minahal niya nang sa puso'y tapat.

Iguinalang nanğa ang manğa catauan
niyong manğa Santong sa Dios na hirang,
at ipinalagay doon sa Simbahan
at maraming taong nag-devocion naman.

Si Carlomagno nğa'y mulang putunğan siya
niyong corona Imperial sa Roma,
noo'y linooban naman ang Patriarca
sa Jerusalem nang manğa turco baga.

Totoong marami ang manğa cristiano
na pinagpapatay niyong manğa turco,
caya't sumanguni sa bagay na ito
siya sa matandang manğa Caballero.

Nang tungcol sa guerra ay naca-aalam
niyong sari-saring bagay na paraan,
iba sa canila'y cahit masira man
ang danğal ay tacot na sila'y mapatay.

Caya't ang uinica'y makipagyari na
sa manğa turco at manğaco na sila,
nang anomang bagay at nang di muli pa
na sila'y patayi't yaon ang panğamba.

Anopa't noon din ay sila'y nag-atas
niyong embajadang makikipag-usap,
tanang sasabihin ay nang maisaad
yaong inutusan pagdaca'y lumacad.

Sugong embajada ay nang ipamalay
ang hiling na yaon ay ang casagutan,
ang Ciudad na yaon ay canilang iuan
at sampon nang lahat na ariarian.

Tanang casangcapan at manğa sandata
gayon din ang lahat na manğa hacienda,

ang bagay na yao'y n̄ matanto nila
nan̄gagsang-usapan sila capagdaca.

Na sila'y humin̄gi nang araw na taning
na malaon-laon n̄guni't di pinansin,
niyong man̄ga turco, caya n̄ga't uala ring
makitang paraang huag mahilahil.

Gayon ma'y sa aua nang Dios na Amá
at sa tulong nang mahal na gracia niya,
nasoc sa canilang man̄ga ala-ala
ang cay Carlomagnong loob na maganda.

Sampon pa nang taglay na cabayanihan
at yaong loob niyang cabutiha'y sacdal,
ang caniyang pagcamaauaing tunay
sa nan̄gasasahol na cahit sinoman.

Ang guinaua nila sa bagay na ito
ay ang man̄ga susi nang Sto. Sepulcro,
ay ipinadala sa cay Carlomagno
sampong estandarte nang nubos sa tao.

Pumanaw noon din yaong embajada
at cusang tinun̄go ang Imperiong Roma,
sumulat din naman yaong Patriarca
at cay Constantino ay ipinadala.

Sa Constantinopla, n̄guni't hindi ito
yaong Emperador na si Constantino,
na humanap bagá nang Cruz ni Cristo
na ipinanglunas sa sala nang tao.

Yaong casabihang Constantinong yaon
Anác ni Constanciong bunying Emperador,
at nang Emperatriz Elenang gumugol
nang pagal at yamang hindi sasan̄gayon.

Ang sa Patriarcang sinulatang ito
bilang pangalauang Haring Constantino,
ang pinagsabiha't hininḡang saclolo
nang gagauin niyang munacalang bago.

Nang cay Constantinong tangapin ang sulat
at ang nalalama'y pauang matalastas,
ay noon din nama'y inutusang agad
ang Príncipe Leon na caniyang Anác.

Pinasamahang cay Juan de Napoles
at saca sa nan̄gan̄galan pang si David,
dalua pa ring Hebreong sasanib
Samuel Isaac sa historiang sulit.

Sila ang piniling man̄ga embajada
sa cay Carlomagno sa Imperiong Roma,
na may dalang sulat na nilagdang sadya
niyong Emperador Constantino bagá.

Calakip din yaong sa Patriarcang liham
tan̄gi sa titic niyang gayari ang saysay
cagabi aniya'y napakitang tunay
na akin, ang isang babaying maran̄gal.

Na ang carikita'y caguilaguilalas
uica'y Constantino'y ang laguing pagtauag,
at iyong pagsamo sa Dios na uagas
na icaw ay bigyan nang tapang at lacas.

Sa cuhilang turco n̄ pakikilaban
na doon sa tierra Santa'y nagtatan̄gan,
sa iyong malaking nasa'y cailan̄gan
na si Carlomagno ay macaalacbay.

Itinuro yaong Caballerong isa
na butihi't lubhang malaking halaga,
ang gayac, at yaong sibat at espada'y
apoy ang sa talim ay nagsisibuga.

Na tumitilamsic ang tapon n̄ nin̄gas
ang muc-ha'y maganda't gayon din ang ticas
bulagáw ang matá't mahaba ang balbas
buhoc ay bago pang may puting mamalas.

Caya Emperador huag pong hindi ca
sa lacad na ito'y mangyaring sumama,
sumunod sa utos nang Dios na isa't
magpasalamat sa iyong caloloua.

Sa pagca-justicia'y n̄ huag masinsay
gaya nang balitang man̄ga cabutihan,
na guinagaua mong malaon nang araw
sa man̄ga sacop mo't maguing pa hindi man.

Ipinalagay ca niyong Poong Dios
na sa cagalin̄gang gaua ay mauulos,
n̄ cay Carlomagnong sulat ay matalos
ang luha sa matá pagdaca'y umanod.

Sapagca't ang Santo Sepulcrong mahal
ay nasa sa camay n̄ hindi binyagan,
nang oras ding yaon ay nag-utos naman
doon sa cay Turping Arzobispong hirang.

Na sa caharia'y iaral na tikis
ang gayong balita na cahapis-hapis
sa bagay na yaon ay nang matigatig
ang loob nang tao't maguising ang isip.

Guinanap ding agad niyong Arzobispo
na ipinan̄garal doon sa Imperio,
maraming nagnin̄gas na loob nang tao
na nagsipagdamdám sa bagay na ito.

Caya n̄ga at noong hucho ay ilacad
maraming sumama na nan̄gahicayat,
at nan̄gagsitapang na di hamac-hamac
at nagcusang loob nang pakikilamas.

At niyong ilacad yaong ejército
ang punong general ay si Carlomagno,
maraming casamang Hari't Caballero
Duke, Conde't Markes at ibang guinoo.

Minagaling nilang tikis na panauan
ang asua't Anác ari't cayamanan,
sa malaking nasa nilang isangalang
yaong tierra Santa na linapastan̄gan.

Yumao na silang tinauid ang dagat
nang magsiahon na'y parang ang tinahac,
at ang cagubatan nang Tarquiang malauac
nang man̄ga bayaning pauang nagagalac.

Sapagca't nang bagong lalacad ang tropa
ay si Carlomagno'y nagpahayag muna,
nang pakikilaban na gagauin nila
nang upang hinahong camtan ang victoria.

Dahil sa magandang gagauing paraan
man̄ga loob nila'y sumigla't tumapang,
n̄guni at nagdamdam silang cahirapan
nang tahakin nila yaong caparan̄gan.

Na may habang man̄ga labinlimang legua
at may sampong leguas naman yaong lapad,
mahiguit na dalauang oras na linacad
at dalauang gabi bago nacalampas.

At ang nasumpong pa'y leong caramihan
man̄ga tigre't oso, lobo at halimaw,
sa canilang hucho ay siyang nagbigay
nang lubhang maraming man̄ga casamaan.

Lalo na sa gabing canilang pag-idlip
doon nangyayari ang lalong pan̄ganib,

dahilan sa gaua niyong mababanġis
na hayop, na ualang auang magpasakit.

Tanġi pa sa roo'y ang pighati nila
doon sa paglacad ay nang maligaw na,
bakit sa pagcain nila'y kinapos pa,
saca manġa pagal cung caya nanġamba.

Manġa loob nila'y lubos na namanglaw
nang sila'y gabihin sa nasabing parang,
sa di pagcataho nang pagdaraan
dahil sa nangyari nilang na pagcapaligaw.

Sa cay Carlomagnong ipinatugtog na
ang guinbal, na tanda nang pagpapahinġa,
at ipinag-utos na lumagay sila
sa libis ó banġi't magbantay ang iba.

Yaong manġa hindi lubhang napapagod
at siyang magtangol sa nanġatutulog,
sa magsisisiláng mabanġis na hayop
na nagpapahirap sa manġa soldados.

Nang maiayos na ang lahat nang caual
at ang gutom nila'y nang mapauing tunay
ay si Carlomagno pagdaca'y lumagay
sa puno nang isang malaking halaman.

Siya'y lumuhod na't nanalanġin doon
at nagmaca-aua sa Dios na Poon,
na sila'y iligtas sa madlang lingatong
at matausan din ang canilang layon.

Nagpapacumbabang luha'y tumutulo
sa gayong caniyang pagmamacaamo,
hibic at pagluhog na taos sa pusò
at manġa pagdaing at buong pagsuyo.

At pinasimulan yaong pagdarasal
nang sa Dios bagang manġa capurihan,
sa dasal na verso'y nang dumating naman
may voces nang ibong siya'y napakingan.

Na ang uica'y tunay na narinġig ca na
nang pagdalanġin mo sa Dios na Amá,
gayon man ay di rin tumitiguil siya
hangang sa dumating sa verso pang iba.

Ibon ay muli pang nagsabing malacas
na narinġig cana niyong pagtauag,
nang cay Carlomagnong yao'y matalastas
sa manġa pinuno'y nag-utos na agad.

Lahat nang soldado ay ipinalagay
sa mabuting ayos niyong pagcahanay,
at pinagsabihan nang panghihinapang
lumacad nang siya ang nasa unahan.

Sinusundan nila'y ibong lumilipad
na bilang patunġo doon sa paglacad,
anopa't natunton ang tunay na landas
caya nġa't toua nila'y hindi hamac.

Pinagca-alama't magpahaga nġayo'y
laguing nakikita ang nasabing ibon,
nang nanġaliligaw sa gubat na yaon
pinapatnuguta't daa'y nang matunton.

Sa gubat na yao'y nang macalabas na
yaong Emperador at casamang tropa,
isang daang libo ang natanaw nilang
turcong bucod-bucod ang pulutong bagá.

At cung caya naman nila natalastas
ay may lihim silang taga pagsiyasat,
at cung magagaling ang sandatang sangcap
nang magaua nila ang lalong marapat.

Pinacabuti na ang canilang ayos
at nanġagsigamit nang tanda nang Cruz,
nanalig na paua sa aua nang Dios
at nagpacatapang nang canilang loob.

Niyong matapos nang ihanay ang caual
sa lalong mabuting manġa catayuan,
at inaatas na ang manġa paraan
na marapat gauin sa pakikilaban.

Sinimulan na nġa ang pagbabatalla
nang dalauang huchong leon ang capara,
tapang nang cristiano ay cataca-taca
sa dahas at licsi nang pananandata.

Ang cahalimba'ya'y tigre at halimaw
niyong paghandulong sa manġa caauy,
magcabi-cabila'y nagcalat ang bangcay
niyong manġa turcong canilang calaban.

Nang ualang magaua sa pakikilaban
at napipipilan nang pananandata,
nang di macasaho't nasasahol sila
ay nanġagtacbuhan silang para-para.

Pumasoc sa Ciudad niyong Jerusalem
at adhicang doon manġag-sisitiguil,
nġuni di nangyari't sila'y inusig din
nang manġa cristiano saan man dumating.

Anopa at sila'y hindi tinugutan
hangang di naubos na pinagpapatay,
nang uala na cahit ni isa mang buhay
doon ay sila na ang namuno naman.

Yaong Santong lugar ay nang mabauy na
sa camay nang turcong manġa palamara,
ay si Carlomagno't lahat nang casama
ay doon na muna sila nagpahinġa.

Nang macapagpauy na sila nang pagal
sa bunying Patriarca ay nagpapaalam,
binibigyan sila niyong cagantihan
guinto't pilac sampung batong bagay-bagay.

Bunying Emperador na si Carlomagno
at gayon din yaong Haring Constantino,
ay hindi tumanggap nang handog na ito
niyong Patriarcang huminġing saclolo.

Kinilala nilang tunay na nag-utos
sa canila'y yaong darakilang Dios,
at ang catapanġan sa pakikihamoc
nila, ay Dios din yaong nagcaloob.

Sa guinauang yaong di pagtanggap nila
ang uinica naman niyong Patriarca,
cung gayo'y ang ualang timbang na halagá
ang aking sa inyo ay ipakikita.

Cayong lahat nġayo'y hustong tatlong araw
na manġag-colacio't tuloy magcumpisal,
at manġagcomunio sa kinabucasan
na sinoma'y huag pasalahin lamang.

Malabis ang touang canilang tinanggap
at noon din sila'y nagcolaciong lahat,
nanġagcompisal di't comunio'y ginanap
hiling nang Patriarca ay pauang tinupad.

Tanang cautusa'y nang mairaos na
ay humirang naman nang labindalaua,
na manġa guino at iniatas niyang
ilual sa Cofre ang tanang Reliquia.

Yaong Emperador Carlomagno naman
ay sa Arzobispo siya'y nagcumpisal,

at tuloy rin namang siya'y nakinabang
ayon sa Iglesiang manġa cautusan.

At yaong pinili na labindalawa
ay pinasimulan yaong pagcacanta,
nang Letania't Salmos namang iba't ibang
pagbibigay puri sa Dios na Amá.

Saca ang Prelado doon sa Napoles
na cagalang-galang na ang nġala'y David,
binucsan ang Cofreng doo'y nasisilid
ang cay Jesucristo na coronang tinic.

Ang takip nang Cofre ay nang maibucas
ang samyo nang banġo ay humalimuyac.
na nagbigay aliw sa tanang caharap
asa nilang na sa Paraisong lahat.

Noo'y natiguib nang pagsampalataya
ang cay Carlomagnong puso't caloloua,
siya ay lumuhod na caracaraca
na namamalisbis ang luha sa matá.

Casabay ang hibic at manġa pagluhog
sa di matingcalang maauaing Dios,
at ang Pasión niya'y nang lalong mabantog
ang bagong himala'y ipinagcaloob.

Sa oras ding yaon namang capagdaca
ang coronang tinic nang nacop sa sala,
nagsipamulaclac na caayaaya
ang samyo nang banġo ay ualang capara.

Na nacabubusog sa naroong lahat
caya nġa't ang toua nila'y hindi hamac,
at niyong hanġuin ang Santos Reliquias
ay lalong maraming himalang namalas.

Tanang manġa lumpo, bulag sampong pipi
ang pilay ay bucot sampong manġa binġi,
gumaling na lahat caya't di masabi
yaong cagalacan sa gayong nangyari.

Ang manġa leproso ay gayon din naman
caya't nagpupuri silang walang humpay,
ang dakilang banġo'y sumikip sa baya't
nasamyo nang lahat yaong casarapan.

Malacas na voces ay narinġig nila
uica'y cabuhayan nġayon nang lahat na,
at ito ang araw nang mahal na graciang
caloob na tunay nang Dios na Amá.

Tatlong daa't lima ang manġa may sakít
sa araw na yao'y gumaling na tikis,
caya nġa't sa puso nila'y nanġatitic
ang himalang yaon nang Dios sa Lanġit.

Ang Prelado Daniel ay cumuha naman
niyong isang paco nang nacop sa tanan,
at sa relicariong quinto'y ilinagay
isang bagong taong gumaling ang damdam.

Capagcabata nang ipanġanac siya
at ang calahati nang catauan niya,
ay tunay na tuyo capagcaraca na
cung caya nġa hindi macakilos bagá.

Nġuni at dahilan sa pacò ni Cristo'y
biglang nacalacad ang nasabing tao,
at naparoon nang halos tumatacbo
sa Simbahang hayag na cay S. Sabino.

Doon nġa pinuri't pinasalamatan
ang aua nġ Amáng macapangyarihan,
at ang sakít niyang pinagcalabasan
gumaling na tila nagdahilan lamang.

At sa Alemanian naman ay gayon din
maraming may sakit yaong pinagalin,
sampon nang Enano ay lumaking tambing
at sa cahustuhang anyo ay tumiguil.

Ualang di gumaling na manĝa may damdam
doon sa Reliquias nang nacop pa tanan,
caya't nanĝagpuri nang di ano lamang
sa Dios na ualang hanggang caauaan.

At saca isa pang sangol na patay na
ang muling nabuhay na cataca-taca,
dahil sa cay Cristong pacong mahalaga'y
siyang naguing lunas na nagpaguinhaa.

Saca nang dumating doon sa Aquisgran
ay huminto sila sa isang Simbahan,
at sa isang Altar nila ilinagay
ang Santas Reliquias ni Jesús na mahal.

Ang Simbahang yao'y sa mahal na Virgeng
Nuestra de la Salud, at siya'y nagbilin,
na sa taón-taó'y huag pasalahin
na ang cafiestaha'y pilit gaganapin.

Sa buan nang Junio ay ipamamalas
sa lahat nang tao ang Santas Reliquias,
at manĝag-cacamit sila nang plenarias
yaong Indulgenciang sa sala'y patawad.

Pasiya nang Papa ang bagay na ito
nang ipagcaloob sa cay Carlomagno,
caya't guinaganap nang manĝa cristiano
na tunay na lingcod nang Poong si Cristo.

Ang Simbahang yao'y pagaua rin naman
niyong Emperador Carlomagnong hirang,
caya nĝa't ang bilin ay nang maisaysay
siya'y nagbalic na sa palacio real.

Magmula na noo'y nabalitang tikis
ang cay Carlomagnong cabutiha't bait,
siya ang nagtatag niyong Doce Pares
taglay nang caniyang cagandahang isip.

Sa pagcabayani ay siyang nabantog
na pa manĝa turco ay naguing kilabot,
ganon dín sa lahat nang nanĝasasacop
ay lubhang hinahong cung siya'y mag-utos.

At sa Dios nama'y lubos ang pag-galang
maging sa Iglesia na cay Cristong halal,
sinusunod niyang ualang caliuagan
ang bilin at utos at ang manĝa bawal.

Caya't ang caniyang magagandang gaua
siyang dapat cunang uliran nang madla,
at sa manĝa puno'y isang halimbaua
nang casarapang lumingap sa capoua.

Hindi sa sarili lamang lumilingap
at iisa yaong pagtingin sa lahat,
maging sa mayaman at sa manĝa salat
sa caniya'y ualang mababa't mataas.

Di gaya nang Haring si Herodes
na sakim sa yama't caranĝalang labis,
caya nĝa't sa gauang yao'y ang nasapit
doon sa Infierno cusang nagcasakit.

At gayon din yaong si Poncio Pilatong
hocom na humatol sa Poong cay Cristo,
sa tacot sa bala niyong manĝa judio
na ipagsusumbong siya cay Tiberio.

Na siya ay isa bilang casapacat
nang ipinaghablang mahal na Mesias

ay baca alisin sa tungkol na hauac
cung caya humatol nang hindi marapat.

Cahi't alam niyang ualang casalanan
ay ipinasiyang si Cristo'y mamatáy,
nang sa cay Tiberio'y ipagsabi naman
gauang lihis niya'y siyang hinatulan.

At ipinahuli na guinapos siya
tuloy tinubunġang hayop ang capara,
at noon din siya ay ipinadala
doon sa caniyang bayang Tarragona.

Na uala ni cahit banig man ó cumot
caya nġa't sa lupa lamang natutulog,
at di iniiuan nang sundalong tanod
hangang sa ang búhay niya ay natapos.

At nang makitil na ang tanġang hiniġa'y
ibinulid naman yaong caloloua,
doon sa Infierno't dusang ualang hanga
at uala cahima't camunting guinhaua.

Pagca't si Pilato ay hindi binyagan
siya'y nalalabas cay Cristong baunan,
caya't suson-suson yaong cahirapan
at di matatapos magpacaylan man.

Dahil sa mayroong lumabas na auit
na dili umano'y na akyat sa lanġit,
yaong si Pilato, ito'y sabing lihis
nang nagsasalita ay di iniisip.

Ipinahahayag niyong Evangelio
na ang di tumanggap nang Agua Bautismo,
ay di nagcacamit nang Lanġit sa Reyno
at ang matatamo'y hirap sa Infierno.

Camaliang tunay yaong panġunġusap
na si Pilato ay sa Lanġit na akyat,
at ang nabasahan ay librong salunġat
ó lic-ha nang budhing lubos na panġahas.

Kinacailanġang anomang gagauin
nang tao, ay dapat munang iisipin,
at sala sa Amáng lumalang sa atin
at tatauanan pa nang macalilining.

Huag yaong tayo'y macakita lamang
nang pilac, ay cahit di catotohanan,
cahit ualang librong kinakikitaan
ay di nanġinġimi nang pagsasalaysay.

Alalahanin mo guiliw na capatid
na di gagapilac lamang yaong Lanġit,
sa camunting yamang ating ninais
yaong ualang hangang toua'y ipapalit.

Magnilay-nilay ca't ang gauang mabigla
ay di gayon lamang cung mapanġanyaya,
bakit ang parusa'y laguing nacatanda
nang Hucom na hindi mangyaring madaya.

Sa caniya ay ualang munting nalilinġid
ang lahat ay paua niyang nalilirip,
cahit gagadulo man lamang nang hanip
at siya'y ualang hindi nababatid.

Mabuti na lamang cung mapagsisihan
ang lahat nang ating gauang casalanan,
at may patauad pang sucat maasahan
nġuni't cung di gayo'y sauing capalaran.

Sa utos nang Dios ay dapat gumanap
tayo, at gayon din sa IgleSIang atas,
nang upang matamo nating aliualas
ang caligayahang ualang pagcucupas.

**MAHARALANGANG AKLAT AT BABASAHING TAGALOG NA IPINAGHIBI SA
IMPRENTA AT LIBRERIA
NI
P. Sayo Balo ni Soriano**

Fanaga	Maynila	Halaga
Bahaghari	G. Chanco	₱0.40
Sa Gitna ng Lusak	"	.00
Kalibim ng Puso	Geranio (G. Chanco)	.50
Unang Pagbibig	V. Hernandez	.40
Kasawian ng Unang Pagbibig	"	.40
Halik ng Pagmamahal	S. Flores	.20
Medicina Domestica	R. Ignacio	1.50
Isa pang Bayani	J. L. Arcevals	.20
Ang Bill Jones No. 2	M. Paglinawan	.20
Sa Buhat ng Balaho	Maulap	.50
Ang Aklat ng Ina	Miguel Antonio	.50
Pocket Dictionary Eng- lish-Spanish-Tagalog	S. G. Calderon	1.20
Ang Tunay na Pagbibig	I. Ed. Regalado	.50
Dahil sa Pagbibig (Unang bahagi)	Gerardo Chanco	.60
Pancho Vilia	B. R. Ramos	.30

**Iba't ibang Awit na babasahin.
Sa pakyawan at tingi:
225 Rosario, Binundok.
MAYNILA.**

**LIMBAGAN AT AKLATAN
NI
P. Sayo, Balo ni Soriano**
Rosario 225, Plaza del Conde 1008, Bi-
nundok at Azcarra 552, Tundo.

**DITO-Y NAGBIBILI NG SARISARING
"NOVELA" AT AWIT
TINGI AT PAKYAWAN**

Isang dali lamang

Kasalukuyang nililimbag sa Lim-
bagang ito ang salin sa tagalog ng da-
lawang nobelang kastila na *Dora* at
La Tumba de Hierro, na pinamagatan
ang una ng "*SA LAOT NG PAGSUSU-
YUAN*" at "*ANG LIBINGANG BA-
KAL*" ang pangalawa, ng tumagalog na
si *Rosendo Ignacio*.

Di malalaunan at maipagbibili na
sa buwan ng Marsong daratug.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CASAYSAYAN NG CATOTOHANANG BUHAY
NG HARING CLODEVEO AT REYNA CLOTILDE SA REYNO NANG FRANCIA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1

through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER

THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these

requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.